

ДОХОДИ ТА ВИТРАТИ ПІДПРИЄМСТВА, ЯК ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Ковальова Н.С., магістр, Петровська А.В. магістр, Національний технічний університет «ХПІ» м. Харків

Головною метою створення та подальшої діяльності будь-якого господарюючого суб'єкту, не залежно від виду його діяльності чи форми власності, є отримання кінцевого фінансового результату.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» фінансовий результат (прибуток або збиток) повинен визначатися і відображатися в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності згідно з принципом нарахування та відповідності доходів та витрат. Отже, відповідно до вищезазначеного принципу, для визначення фінансових результатів звітного періоду необхідно зіставляти доходи звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів. Тобто, якщо доходи суб'єкта господарської діяльності перевищують витрати, що були здійснені для отримання цих доходів, то він отримує позитивний фінансовий результат (прибуток), у разі, коли витрати більші за доходи господарюючий суб'єкт отримує негативний фінансовий результат (збитки).

У загальному визначенні доход - це збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які приводять до росту капіталу (за винятком росту, обумовленого внесками власників до статутного капіталу). Це визначення відповідає вимогам до визнання й класифікації доходу від звичайної діяльності підприємства, які втримуються в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 15 «Доход». Отже, згідно П(С)БО 15, доход визначається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що визначає ріст власного капіталу (за винятком росту капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути вірогідно визначена [1].

Ефективне керування доходами базується на їх класифікації за попередньо обґрунтованими ознаками. Основою класифікації доходів є розподіл їх за видом діяльності, наслідком якої є утворення відповідних доходів. За цією ознакою прийнято розрізняти доходи від операційної, інвестиційної й фінансової діяльності підприємства.

У бухгалтерському обліку дохід відображається у сумі справедливої вартості отриманих активів або тих, які підлягають одержанню [2]. Сума доходу, що виникає в результаті господарської операції, як правило, визначається шляхом домовленості між підприємством і покупцем або користувачем активу. Вона оцінюється по справедливій вартості отриманої компенсації або тієї компенсації, що може бути отримано, з урахуванням суми будь-якої торговельної знижки, що надається підприємством.

Витрати є другим важливим фактором утворення прибутку підприємства.

Облік витрат підприємства здійснюється відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Згідно П(С)БУ 16 витратами звітного періоду зізнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що приводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу в результаті його виключення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути вірогідно оцінені [3].

Як і доходи, витрати розподіляють на класифікаційні групи за двома основними класифікаційними ознаками [4].

Перший рівень класифікації передбачає розподіл витрат за видами діяльності підприємства. За цією ознакою прийнято розрізнити витрати на операційну, інвестиційну й фінансову діяльність підприємства.

В цілому, слід зазначити, що витрати підприємства поділяються на ті, які формують собівартість продукції та ті, які відносяться на фінансовий результат (адміністративні, витрати на збут, інші операційні витрати). Саме за такою класифікацією витрат побудована звітність вітчизняних підприємств.

Ефективне керування витратами передбачає здійснення класифікації другого рівня, що вимагає розподілу витрат за напрямками використання (витрата) засобів. На цьому рівні витрати підприємства розподіляються на такі групи [5]: витрати, які включаються в собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг); адміністративні витрати; витрати на збут; інші операційні витрати; фінансові витрати; втрати від участі в капіталі; інші витрати.

Фінансовий результат є одним з найважливіших економічних показників, який узагальнює усі результати господарської діяльності та надає комплексної оцінки ефективності цієї діяльності. Поняття фінансового результату тісно пов'язане з поняттями доходів і витрат. Тобто, основоположними поняттями фінансових результатів, як економічної та бухгалтерської категорії, є поняття доходів і витрат.

Список використаних джерел:

1 П(С)БО 15 «Дохід» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/standart-buhgalterskogo/>

2 Оцінка доходу [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://i.factor.ua/ukr/law-116/section-576/article-11633/>

3 П(С)БУ 16 «Витрати» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/standart-buhgalterskogo/>

4 Облік і аудит доходів і витрат підприємства [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://works.doklad.ru/view/QMhN02jaq44.html>

5 Поняття, склад і класифікація операційних витрат підприємства [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://ukr.vipreshebnik.ru/economika-pidpr/2468-ponyattya-sklad-i-klasifikatsiya-operatsijnikh-vitrat-pidpriemstva.html>